

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Správa slovenských jaskýň, Liptovský Mikuláš

PROGRAM ZÁCHRANY
Jaskyňa pri Kamennej chate

Spracoval: Pavol Staník

Liptovský Mikuláš 2024

1. Súčasný stav chráneného územia

1.1. Vyhodnotenie doterajšej ochrany chráneného územia

Jaskyňa pri Kamennej chate (Rcis 4386) predstavuje fluviokrasovo-rútivú jaskyňu s aktívnym vodným tokom. Nachádza sa v katastrálnom území obce Demänovská Dolina, v okrese Liptovský Mikuláš. Vchod leží na pravej strane Demänovskej doliny v nadmorskej výške 758 m, pri Kamennej chate neďaleko Demänovskej ľadovej jaskyne. Jaskyňa je dlhá 424 m.

Základné údaje

Kataster obce Demänovská Dolina sa nachádza v Národnom parku Nízke Tatry, kde platí 3. stupeň ochrany prírody. Vchod a priestory jaskyne sa nachádzajú v NPR Demänovská dolina, v ktorej platí 5. stupeň ochrany prírody. Vchod a priestory jaskyne sa nachádzajú v Území európskeho významu SKUEV0302 Ďumbierske Tatry s rozlohou 44 126 hektára (vyhlasovací predpis Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 451/2023 Z. z.), ako aj v Chránenom vtáčom území Nízke Tatry SKCHVU018, ktoré má výmeru 91 168 hektára a bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 189/2010 zo dňa 16. apríla 2010.

Podľa § 24 zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. (ďalej len „zákon“) sú všetky jaskyne na území Slovenska prírodné pamiatky. V jaskyniach platia osobitné ustanovenia, ktoré určuje § 24 ods. 4 a 5 zákona. Všetky jaskyne sú podľa Ústavy Slovenskej republiky vo vlastníctve štátu a Správa slovenských jaskýň ako odborná organizácia Ministerstva životného prostredia SR zabezpečuje starostlivosť a ochranu jaskýň na celom území Slovenskej republiky. Jaskyňa reprezentuje biotop európskeho významu Nesprístupnené jaskynné útvary, kód biotopu 8310.

Vchod do jaskyne sa nachádza na parcele KN-C 2957/72, LV nezaložený.

Podmienky ochrany

V zmysle § 24 ods. 4 zákona je v jaskyni **zakázané**:

- a) vstúpiť alebo inak preniknúť do nej; zákaz sa nevzťahuje na vstup alebo iný prienik v súvislosti s výkonom štátneho dozoru alebo inej kontrolnej činnosti, s výkonom činnosti spojenej so zabezpečovaním odbornej starostlivosti o jaskyňu a jej ekosystémy, ak túto činnosť vykonáva alebo obstaráva organizácia ochrany prírody, na vstup do sprístupnenej jaskyne podľa odseku 15 a na vstup do verejnosti voľne prístupnej jaskyne podľa odseku 18,
- b) poškodzovať a ničiť chemickú a mechanickú výplň jaskyne, biotopy živočíchov a ostatné zložky a prvky jaskynného ekosystému,
- c) zbierať nerasty a skameneliny, archeologické nálezy alebo paleontologické nálezy,
- d) chytať alebo usmrtiť živočíchy,
- e) vykonávať činnosť meniacu stav vodných tokov, jazier a miest presakovania zrážkových vôd,
- f) vykonávať technické geologické práce, banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom,
- g) skladovať alebo vyrábať priemyselné výrobky, poľnohospodárske produkty a iné materiály,
- h) táboriť, bivakovať alebo zakladať oheň,
- i) vpustiť alebo ustajniť hospodárske zvieratá alebo domáce zvieratá,
- j) organizovať telovýchovné, športové alebo kultúrno-výchovné podujatie, ako aj iné spoločenské podujatie prístupné verejnosti,
- k) znečisťovať podzemné priestory,

- l) rušiť pokoj a ticho,
- m) umiestniť stavbu,
- n) umiestniť reklamné alebo propagačné zariadenie, informačnú tabuľu neslúžiacu na ochranu jaskyne alebo robiť reklamu na vstup do neprístupenej jaskyne.

V zmysle § 24 ods. 5 zákona v jaskyni sa **súhlas** orgánu ochrany prírody vyžaduje na:

- a) zriadenie výskumnej stacionárnej stanice alebo výskumnej plochy,
- b) sprístupnenie a prevádzkovanie jaskyne alebo jej časti na kultúrno-výchovné účely, liečebné účely a na iné verejné sprístupnenie (ďalej len „sprístupnenie jaskyne“),
- c) vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zborními, ozbrojenými silami, v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, horskou službou alebo zložkami integrovaného záchranného systému,
- d) inštaláciu alebo použitie zariadenia na svetelné a hlukové efekty, najmä na ohňostroj, laserové zariadenie, intenzívny svetelný zdroj, reprodukovanosť hudbu,
- e) nakrúcanie filmu.

Výnimky z podmienok ochrany

V súčasnosti sa speleologický prieskum jaskýň na území Slovenskej republiky realizuje na základe rozhodnutia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v Bratislave č. 11838/2020-6.3 zo dňa 14.12.2020 s platnosťou do 31.12.2025. Na základe rozdelenia lokalít podľa pôsobnosti jednotlivých jaskyniarskych skupín je garantom lokality Jaskyniarsky klub Demänovská dolina.

1.2. Zhodnotenie súčasného stavu a identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie chráneného územia

Jaskyňa bola objavená v roku 2002 prekopením úzkych chodieb zanesených sedimentmi, čím sa podarilo dostať na hlavný koridor so stálym vodným tokom. Následne sa priestory jaskyne zamerali a bola vyhotovená mapa jaskyne. Pre komplikovaný prístup objavným vchodom bol objaviteľmi a členmi Jaskyniarskeho klubu Demänovská dolina v roku 2003 vykovaný a zabezpečený druhý, južný vchod. Priestory jaskyne predstavujú doteraz najnižšiu známu vývojovú úroveň jaskýň v Demänovskej doline naviazanú na Čiernu vyvieračku, ktorej výver sa nachádza v nadmorskej výške 746 m. Podzemný tok pretekajúci jaskyňou, známy v dĺžke 180 m, je pravdepodobne dotovaný z dvoch zdrojov. Väčšiu časť tvoria vody z povrchového toku Demänovky, ktoré sú pravdepodobne dopĺňané autochtónnymi vodami pochádzajúcimi z masívu pravej strany Demänovskej doliny. V súčasnosti je pôvodný vstup do jaskyne nepriechodný z dôvodu zanesenia chodieb žulovými okruhliakmi a povodňovými sedimentmi po záplave z roku 2017. Južný vchod do jaskyne je v súčasnosti otvorený, avšak treba ho stabilizovať a uzatvoriť pevným uzáverom, ktorý zabezpečí účinnú ochranu biotopu a druhov vyskytujúcich sa v jaskyni.

Vzhľadom na zložitý charakter podzemných chodieb a komplikovaný prístup sa v jaskyni nevykonáva pravidelné sčítavanie netopierov, avšak z podzemných priestorov Jaskyne pri Kamenej chate je doteraz známy výskyt netopiera veľkého (*Myotis myotis*) a podkovára malého (*Rhinolophus hipposideros*), ktoré patria medzi druhy európskeho významu.

2. Ciele ochrany a opatrenia na ich dosiahnutie a odstránenie príčin ohrozenia

V rámci hlavných dlhodobých cieľov ochrany PP Jaskyňa pri Kamennej chate treba:

1. zabezpečiť vhodné podmienky pre zachovanie stavu jaskynného biotopu a jeho biotických zložiek; zachovanie priaznivého stavu biotopu je definované aj v rámci cieľov ochrany biotopu 8310 v rámci SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, v území ktorého sa jaskyňa nachádza;
2. zabezpečiť monitoring negatívnych vplyvov na jaskyňu;
3. zvyšovať úroveň poznania predmetu ochrany a faktorov ovplyvňujúcich ich stav (podpora výskumu, monitoringu);
4. zvyšovať rozsah a dosah environmentálnej výchovy, povedomie verejnosti o hodnotách a ochrane jaskyne.

2.1. V oblasti legislatívy

Súčasný legislatívny rámec ochrany jaskyne je postačujúci.

2.2. V oblasti praktickej starostlivosti

V súčasnosti je pôvodný objavný vchod zanesený a nemožno ním vstúpiť do jaskyne. Južný vchod je po záplavách z roku 2017 nestabilný a treba vykonať ciele opatrenia na záchranu tejto lokality vrátane opätovného umožnenia prístupu pre druhy európskeho významu (netopiere) za účelom hibernácie alebo poskytnutia denného úkrytu v mimohibernačnom období. Opatrenia je nutné vykonať v krátkom časovom horizonte (s predpokladom do 3 rokov).

2.3. V oblasti monitoringu

Z hydrologického hľadiska treba zabezpečiť monitoring podzemných vôd (predovšetkým monitoring kvality vôd ako súčasť komplexnejšieho monitoringu podzemného hydrologického systému v Demänovskej doline), z biospeleologického hľadiska je dôležitý monitoring početnosti a dynamiky netopierov. Po vykonaných opatreniach zo strany Správy slovenských jaskýň (oprava vchodu a uzáveru) očakávame zachovanie priaznivého stavu tejto lokality a zabezpečenie ochrany netopiera veľkého (*Myotis myotis*) a podkovára malého (*Rhinolophus hipposideros*) ako druhov európskeho významu. Jaskyňu je potrebné monitorovať členmi stráže prírody (s pôsobnosťou na jaskyne), a to priebežne počas vykonávania prác a po ich ukončení sústavne v ďalších rokoch.

2.4. V oblasti výchovy a spolupráce s verejnosťou

Je potrebné oboznámiť verejnosť (najmä obyvateľov okolitých obcí) o hodnotách a zraniteľnosti krasu a jaskýň. Túto činnosť môžu vykonávať odborní pracovníci Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, ako aj členovia stráže prírody (s pôsobnosťou na jaskyne).

2.5. Harmonogram opatrení s určeným termínom, nákladmi a zodpovednosťou za realizáciu

Lokalita č.	Názov	Typ opatrenia	Finančná čiastka (EUR bez DPH)	Zodpovedná organizácia	Poznámka
1	Jaskyňa pri Kamennej chate (k.ú. Demänovská Dolina)	1. Uzatvorenie jaskyne, stabilizácia vchodu	7 600 €	ŠOP SR-SSJ	predpokladaný termín plnenia: najneskôr do troch rokov
		2. Monitorovanie jaskyne a stavu uzáverov speleologickou strážnou službou	3 000 € (600 €/rok /1 strážca)	ŠOP SR-SSJ	doba plnenia: priebežne počas realizácie, po realizácii sústavne odhad nákladov na obdobie prvých 5 rokov

3. Použité podklady a zdroje informácií

Zákon o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z.

Bella P., Hlaváčová, I., Holúbek, P. (2017). Zoznam jaskýň Slovenskej republiky. SMOPaJ – SSJ – SSS, Liptovský Mikuláš, 347 s.

Holúbek P., Šmoll, J. (2003). Jaskyňa pri Kamennej chate v Demänovskej doline. Slovenský kras, 41, 209–213.

4. Prílohy

4.1. Mapa priestorového rozčlenenia chráneného územia s lokalizáciou navrhovaných opatrení

